

Zsigmond Szana

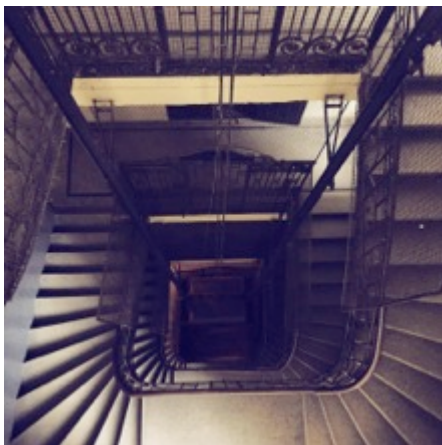
(23 iunie 1870, Timișoara – 24 mai 1929, Chicago, înmormântat la Timișoara)

Industriaș și bancher

S-a născut la Timișoara, purtând numele de Zsigmond Silberstein. Prima sa investiție serioasă a fost **Prima Fabrică de Chibrituri, Unsoare de Căruță și Produse Chimice**, în 1894. În 1906 a fondat **S.A. Bancară și Comercială** din Timișoara, care a jucat un rol determinant în viața economică a Banatului, prin înființarea unor întreprinderi industriale. În primele decenii ale secolului al XX-lea era considerată cea mai importantă instituție financiară din Ungaria de Sud, iar după Trianon, din Transilvania și Banat. Ani de zile a fost directorul general al acestei bănci.

*Instituts-Palais, auch Szana-Palais genannt,
erbaut 1920-1922. Fotoarchiv: Dr. Hochstrasser*

Casa scărilor

Palatul Szana (ulterior Casa Bănăţeană, Palatul Bănăţean) a fost construit pe locul Bisericii Romano-Catolice Sfântul Gheorghe, una dintre cele mai vechi construcţii ale Timişoarei, atestată încă din anul 1322. Biserica a supravieţuit ocupaţiei musulmane, timp în care a fost transformată în moschee. La sfârşitul anului 1914, atât biserica, cât şi clădirea de lângă ea, Seminarul Teologic, au fost demolate.

Banca Szana, banca al cărui proprietar majoritar deţinea şi Industria Lânii Timişoara, şi-a construit drept sediu central clădirea în forma pe care o vedem şi astăzi.

În data de 1 Octombrie 1921, Banca Szana obţine autorizaţia de construire conform proiectului realizat de arh. Josef Kremer Jr. În data de 13 Octombrie 1921 obţine autorizaţia de racord la canal. În data de 21 Octombrie 1922 obţine autorizaţia de racord la aprovizionarea cu apă.

De la data construirii până-n prezent, clădirea a adăpostit sediile diverselor instituţii, precum: Societatea de asigurări "Adriatica", Societatea "Balcan Impex", Banca Timişoarei S.A., "Consulatul Marii Britanii" (1923), Asociaţia Româna pentru Legăturile cu Uniunea Sovietică, "ARLUS", (cca. 1950); Redacţia revistei "Orizont", etc.

Scări de marmură şi, la etajul întâi, o sală superbă, sunt mărturii ale unui trecut de glorie. Este o construcţie în stil eclectic, cu elemente Sezession şi unele detalii care anunţă stilul Art Deco.¹

În 1908, Szana a fost ales preşedintele Asociaţiei Industriaşilor din Banat. A fost numit consul onorific al Angliei la Timişoara.

A publicat broşurile "Az ipari záloglevelekröl" (Despre înscrisurile funciare industriale) şi "A háboru kihatósa a pénz lényegére" (Efectele războiului asupra esenţei monedei). A publicat numeroase articole şi studii economice. Nuvelele pe care le-a scris în tinereţe – în limba germană – au fost publicate în două volume.

A sprijinit financiar organizaţia, asociaţia şi instituţia de învăţământ. A fost unul dintre preşedinţii asociaţiei ai S.A.Casa Maghiară din Timişoara.

A murit în urma unui infarct la Chicago, pe 24 mai 1929, în timpul unei călătorii de afaceri. Monumentul său funerar în Cimitirul Evreilor din Timişoara a fost realizat de sculptorul Ferenc Medgyessi (1881-1958), din marmură de Ruşchiţa.

¹ Cartarea monumentelor istorice pe website Primăria Timişoara, Nr. crt. 165, p. 198
http://www.primariatm.ro/uploads/files/cartare_cetate/40%20-%20Cvartal%2029-30.pdf

Monumentul funerar în Cimitirul Evreilor Timișoara

Bibliografie

Szekernyés János, A magyarság emlékjelei a Bánságban, Temesvár, 2013

Cartarea monumentelor istorice pe website Primăria Timișoara, Nr. crt. 165, p. 198

http://www.primariatm.ro/uploads/files/cartare_cetate/40%20-%20Cvartal%2029-30.pdf

Informații de la Lucian Muntean

Minunata Timișoara - Toate secretele clădirilor-monument și poveștile uluitoare ale unei cetăți imperiale 27 iulie 2013, de Stefan Both adev.ro/mqlij/

TIMIȘOARA UITATĂ Istoria primului centru spiritual, financiar și cultural al cetății De Liana Păun - Feb 9, 2014 <http://www.pressalert.ro/2014/02/timisoara-uitata-care-era-centru-spiritual-financiar-si-cultural-al-orasului-urma-cu-doua-secole/>